

TANRI TAVŞANKEN

için yapılan övgüler

“Sarah Winman’ın karakterleri herkese örnek olmalı.”

—*Waterstone’s Books Quarterly*

“Bazı kitaplar yüreğinizi burkar, bazılarıysa ezer geçer. *Tanrı Tavşanken*, ikinci kategoriye giriyor.” —*Globe and Mail*

“Sarsılmaz bir bağları olan bir kızla abisinin sırlarla ve umutla dolu, yürek burkan hikâyesi.” —*Publishers Weekly*

“Kardeşliğe, dostluğa, sırlara ve sevgiye dair mutsuz bir hikâye.” —*Marie Claire*

“Soluksuz okuyacağınız cesur bir roman.” —*Bookseller*

“Okuduğunuz için minnettar olacaksınız.” —*Heat*

“Klişe olduğunu biliyorum ama bu kitabı okurken bir an kahkahalar atarken bir anda gözyaşlarına boğulacaksınız.” —*Red*

“1960’ların sonu ve 2000’lerin başlarında geçen, alışılmamış bir ailenin hikâyesi.” —*Kirkus*

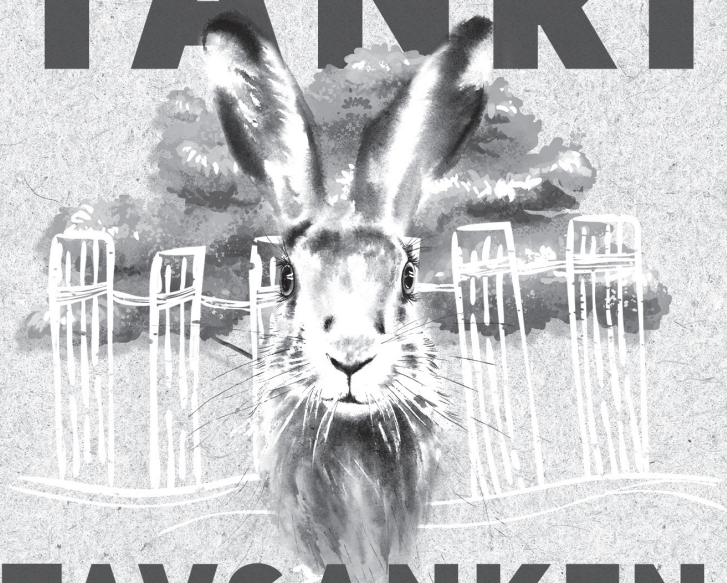
“Karakterler o kadar gerçekçi ki kendinizi bu dünyanın içinde hissedeceksiniz.” —*Easy Living*

“Her bir karakterin yolculuğunu merak etmekten kendinizi alamayacaksınız.” —*Observer*

“Daha ilk sayfalardan herkese önereceğiniz bir kitapla çok sık karşılaşmazsınız ama *Tanrı Tavşanken* tam da öyle bir kitap.” —*Stylist*

SARAH WINMAN

TANRI

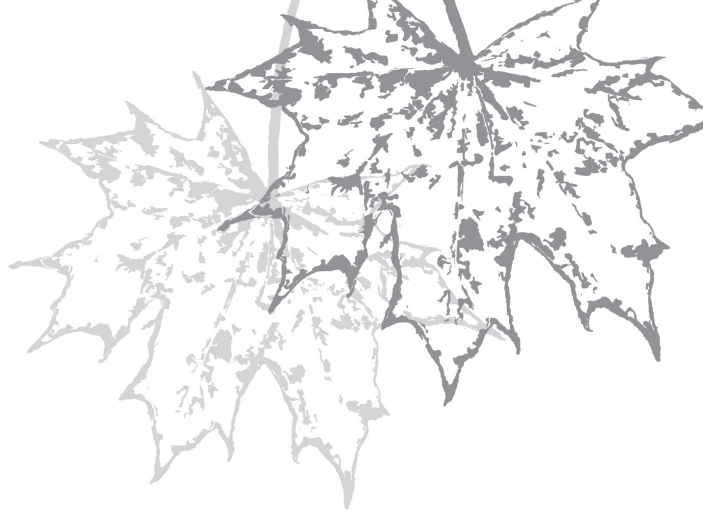

TAVŞANKEN

Çeviren

Can Erhan Kızmaz

Babama

Hayatımı iki parçaya bölüyorum. Aslında bir öncesi ve sonrası şeklinde değil; daha çok ergenliğin boş düşüncelelere dalınıp gidilen yumuşak yıllarını ya da olgunluk dönemi diye adlandırmanın yakışmadığı yirmili yaşları bir arada tutan kitaplıktaki destek ayraçları gibi. Hatırlamakla zamanımı israf etmek istemediğim avare yıllar şeklinde.

O yıllardan kalan fotoğraflara bakıyorum, ya Eyfel Kulesi'nin ya da Özgürlük Heykeli'nin önündeyim veya el sallayıp gülerek dizime kadar denizin içindeyim. Şimdi biliyorum ki bu deneyimler, gökkuşağını bile gri bir renge büründüren ilgisizliğin sıkıcı rengiyle karşılanmıştı.

O kız, tüm bu yıllar boyunca ortalarda yoktu ve şimdi farkına varıyorum ki eksik olan renk oydu. Bu bekleyişin iki yanındaki yılları sıkıca kavradı ve bir işaret ışığı gibi yukarı kaldırdı. O sıkıcı ocak ayının sabahında sınıfa geldiğinde, sanki yeni yılın ta kendisi gibiydi; bana umudun ötesini vadeden şeydi. Fakat bunu sadece ben görebiliyordum. Diğerleri, âdet olduğu üzere onu en iyi ihtimalle gülünecek, en kötü ihtimalle de dalga geçilecek

biri olarak gördüler. O, başka bir dünyaya aitti; farklıydı. Fakat bu arada, içten içe, ben de öyleydim. O, benim eksik parçamdı; oyundaki eşimdi.

Bir gün bana dönüp, “Şuna bak,” dedi ve ön kolundan yeni bir elli peni çekip çıkardı. Paranın düz kenarının, onun derisinden bir zımba teli gibi dışarı doğru uç verdiğini gördüm. Parayı boşluktan ya da elbisesinin kolunun altından peydahlamadı –bütün bunları daha önce görmüştüm– hayır, onu düpedüz derisinin içinden çıkardı ve geriye kanlı bir yara izi kaldı. İki gün sonra yara kaybolmuştu; bununla birlikte elli peni hâlâ cebimdeydi. İşte kimsenin bana inanmadığı bölüm de burası. Paranın üzerindeki tarih tuhaftı. İçinde bulunduğumuz tarihten on dokuz yıl sonrasına aitti: 1995 yılına.

Onun bu sihirli numarasını, tıpkı kilisedeki o tuhaf sabah, piyanoda birdenbire ortaya koyduğu ustalığı izah edemediğim gibi izah edemiyorum. Oysa geçmişte hiç eğitim almamıştı. Sanki zihnini, yeteneğe yönlendiriyor ve bu zihin gücüyle ani ve kısa süren bir ustalığa ulaşıyordu. Buna şahit oldum ve büyülendim. Fakat bu anlar sadece benim gözlerime özel, zamanı geldiğinde ona inanabileceğim türden kanıtlardı.

*Birinci
Bölüm*

1968

Bu dünyaya katılmaya Ilford'a yaptığı verimsiz bir alışveriş gezisinden sonra, annem tam otobüsten inerken karar vermişim. Bir çift pantolonu değiştirmek için gitmiş ve sürekli pozisyon değiştirmem yüzünden dikkati dağılınca yamalı kotlar ve İspanyol paça kadife pantolonlar arasında seçim yapmasının imkânsız olduğunu görmüş, doğacağım yerin bir alışveriş merkezi olacağı korkusuyla kendi muhitinin güvenli sınırları içine ne yapacağını bilmez hâlde bir yolculuk yapmış ve gökyüzü boşaldığı anda onun da suyu gelmiş. Evimize olan yaklaşık altmış beş metrelik dönüş yolculuğu boyunca amniyotik sıvısı kasım yağmuruna karışarak yaşam döngüsü son derece hassas, hatta birilerinin söyleyebileceği gibi şiirsel bir şekilde tamamlanıncaya kadar küçük girdaplar hâlinde yağmur oluğuna akmış.

Anne ve babamın yatak odasında, bir eşya piyangosunda kazanılmış olan ördek tüyü doldurulmuş yorganın üzerinde, izinde olan bir hemşire tarafından dünyaya getirilmişim. Yirmi iki dakika süren hızlıca bir çabadan sonra başım görünmüş ve hemşire, İkın! diye bağırmış, babam da, İkın! diye bağırmış ve annem

ıkınmış; o efsanevi yılın içine zahmetsizce kayıvermişim. Paris'in sokaklara döküldüğü yıl. Tet Saldırısının olduğu yıl. Martin Luther King'in bir hayal uğruna hayatını kaybettiği yıl.

Aylar boyunca ihtiyaçlarımın karşılandığı sakin bir yaşam sürdürdüm. El bebek, gül bebek. Bu durum annemin, anne ve babasının Avusturya'ya yaptıkları bir yürüyüş gezisinde öldüklerini duyduğunda yaşadığı derin bir üzüntü yüzünden sütünün kesildiği güne kadar devam etti.

Bütün gazeteler yazmıştı. Yirmi yedi turistin hayatlarını ellerinden alan o tuhaf kaza. İki çam ağacının arasına hamak gibi kurulmuş, hurdahaş olmuş otobüsün grenli fotoğrafı. Kazadan kurtulan bir kişi vardı, o da yeni bir kayak kaskını –çok aşikâr ki onun hayatını kurtaran şey de buydu– o an denemekte olan Alman turist rehberiydi ve Viyana'da hastanedeki yatağında yeni bir doz morfin enjekte edilirken televizyon kamerasına bakarak bunun trajik bir kaza olmasına rağmen, ölmeden hemen önce yemek yediklerini ve sonuç olarak onların mutlu bir şekilde öldüklerini söylemişti. Açıkça görülüyordu ki kayalık yarıktan tepetaklak düşmenin yarattığı travma, hafızasını bozmuştu. Ya da mantı ve meyveli turtayla dolu midesi çarpmayı yumuşatmış olabilirdi; bu asla bilemeyeceğimiz bir şey. Fakat televizyon kamerası, evlerinde onu seyreden kalbi kırık aileler için duygusal bir idrak ânı yakalamak umuduyla bir süre onun yara bere içindeki yüzünü gösterdi ama o an hiç gelmedi. Dünyadaki ikinci senem boyunca annem, acılar içinde yaşadı ve bu durum üçüncü senemde de devam etti. Hatırlayacağı hiç anısı olmadı, ne çocuğunun ilk adımlarıyla ne yarım yamalak ilk kelimeleriyle ne de çocuğun nasıl biri olacağına ilişkin ipuçları veren olaylarla ilgili anıları. Her gün onun silip temizlemekle ilgilenmediği bulanık, sisli bir pencereydi.

“Neler Oluyor,” diyordu Marvin Gaye şarkısında ama kimsenin verecek bir cevabı yoktu.

İşte, abimin elimi tuttuğu an buydu. Beni korumacı bir şekilde kendi dünyasının içine aldı.

Merak ve ilgisizliğin yer değiştiren gelgitleri arasında yörüngedeki bir ay gibi yaşamımın ilk dönemlerinin etrafından teğet geçmişti ve o trajik ve sarsıcı öğle sonrası Kader, Tirollü bir otobüse çarpmasaydı muhtemelen bu şekilde devam edecekti.

Benden beş yaş büyüktü ve babamın bir gün sahip olacağı yepyeni araba gibi ailemize yabancı olan kıvrıcık sarı saçları vardı. Yaşıtı olan diğer çocuklardan farklıydı; geceleri gizlice annemin rujunu süren ve öpücükleriyle yüzümde isilik lekelerine benzeyen izler bırakan egzotik bir yaratıktı. Bu, onun muhafazakâr bir dünyaya karşı kendini ifade şekliydi. Kazanma şanssı olmayanın sessiz isyanı.

Ben, sorgulayan ve yetenekli bir çocuk olarak büyüdüm. Dört yaşından önce okuyup yazabilen ve genellikle sekiz yaşındakiler gibi sohbet eden bir çocuk. Bu, büyümüş de küçülmüşlük ya da dehayla ilgili bir şey değildi; Noel Coward’ın şiirlerine ve Kander ile Ebb’in şarkılarına düşkün abimin etkisiydi sadece. Abim ayrıntılarına kadar planlanmış hayatlarımıza renkli bir alternatif sunuyordu. Ve onun okuldan dönüşünü beklediğim her gün özlemim daha da yoğunlaştı, daha da fiziksel hâle geldi. Onsuz asla tam hissetmiyordum. Aslında hiçbir zaman da tam olmayacaktım.

“**T**anrı herkesi sever mi?” diye sordum anneme, kereviz saplarının olduğu kâsenin üzerinden son bisküviye uzanırken. Babam, gazetesinden bakışlarını kaldırarak baktı. Birisi Tanrı’dan bahsettiğinde her zaman bunu yapardı. Sanki bir darbe gelmek üzereymişçesine gösterilen bir refleksti bu.

“Elbette sever,” dedi annem, ütüüne ara vererek.

“Tanrı katilleri sever mi?” diye devam ettim.

“Evet,” dedi annem. Babam ona baktı ve yüksek sesle cıkcıklandı.

“Hırsızları?” diye sordum.

“Evet.”

“Kakayı?” diye sordum.

“Kaka canlı bir şey değil, tatlım,” dedi annem, ciddi bir şekilde.

“Fakat olsaydı, Tanrı onu da sever miydi?”

“Evet, sanırım severdi.”

Bu cesaret verici değildi. Öyle görülüyor ki Tanrı ben hariç her şeyi seviyordu. Çikolatanın son kıvrımını kopardım, beyaz marşmelov dolgusunu ve ortasındaki reçeli ortaya çıkardım.

“İyi misin sen?” diye sordu annem.

“Bir daha Pazar Okuluna gitmeyeceğim,” dedim.

“Gözümüz aydın!” dedi babam. “Buna memnun oldum.”

“Fakat ben sevdiğini sanıyordum?” dedi annem.

“Artık değil,” dedim. “Aslında sadece şarkı söylemeyi sevdim biraz.”

“Burada söyleyebilirsin,” dedi babam, tekrardan gazetesine gömülürken. “Herkes burada şarkı söyleyebilir.”

“Bir nedeni var mı?” diye sordu annem, isteksizce konuştuğu-mu hissederek.

“Yok,” dedim.

“Herhangi bir şey hakkında konuşmak istiyor musun?” diye sordu sakince, elime uzanarak. (Amerika’da çocuk psikolojisi hakkında yazılmış bir kitabı okumaya başlamıştı. Bu kitap duygularımız hakkında konuşmaya teşvik ediyordu. Tek kelime etmek istemememize neden oluyordu.)

Basit bir yanlış anlaşılma yaşanmıştı. İma ettiğim tek şey İsa’nın bir hata olduğuydu, hepsi buydu; planlanmamış bir hami-lelik olduğuydu.

“Planlanmamış, öyle mi!” diye bağırıyordu papaz. “Dini hiçe sayan bu pislikleri nereden öğrendin, kâfir çocuk?”

“Bilmiyorum,” demiştim, “sadece bir düşünce işte.”

“Sadece bir düşünce mi?” diye tekrar etmişti. “Tanrı’nın onun ilahi planını sorgulayanları sevdiğine gerçekten inanıyor musun?” Kolunu hızla uzatmış ve cezamı çekeceğim yeri göstermişti. “Kö-şeye,” demişti ve nemli, boyası dökülen yeşil duvara bakan sandal-yeğe yönelmişti.

Orada, anne ve babamın odama sessizce girerek, “Seninle bir şey hakkında konuşmak istiyoruz. Abinin sana söyleyip durduğu bir şey hakkında. Senin bir hata olduğun hakkında,” dedikleri geceyi düşünerek oturmıştım.

“Ha! Şu şey,” demiştim.

“Pekâlâ, sen bir hata değildin,” demişti annem, “sadece plan-

lanmamıştın. Seni gerçekten beklemiyorduk. Bunu beklemiyorduk, olay bu işte.”

“Bay Harris gibi mi?” demiştim (ne zaman oturup yemek yiyeceğimizi her zaman biliyor gibi görünen bir adamdı bu).

“Bir şekilde,” demişti babam.

“İsa gibi mi?”

“Tamamen öyle,” demişti annem, gelişigüzel bir şekilde. “Tam olarak İsa gibi. Senin gelişin bir mucizeydi; gerçekleşmiş olan en güzel mucize.”

Babam gazetesini yıpranmış evrak çantasına yerleştirdi ve yanıma oturdu.

“Tanrı’nın seni sevmesi için Pazar Okuluna ya da kiliseye gitmek zorunda değilsin,” dedi. “Ya da herhangi birinin seni sevmesi için. Bunu biliyorsun, değil mi?”

“Evet,” dedim, ona inanmayarak.

“Büyüdükçe bunu daha iyi anlayacaksın,” diye ekledi. Fakat o kadar uzun bekleyemezdim. Kararımı çoktan vermiştim; eğer bu Tanrı beni sevmiyorsa, çok açıktı ki beni sevebilecek başka bir Tanrı bulmalıyım.